

Verksamhetsrapport för IOP – Brottsofferstöd

Period 1 april 2022-31 mars 2023

Bakgrund

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansform avseende en viss verksamhet som ingås mellan en eller flera idéburna organisationer och den offentliga sektorn. En utvecklad samverkan med idéburna organisationer ökar chanserna att lyckas med komplexa samhällsutmaningar.

Som ett led i att anta samhällsutmaningen att alla brottsoffer, vittnen och anhöriga ska få det stöd de behöver, ingick socialförvaltningen i april 2022 ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med stadens tre brottsofferjourer. Socialförvaltningen ingick partnerskapet genom Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen. De tre brottsofferjourerna är: Stockholm-Gotland, Södra Stockholm och Västerort. Beslut togs i socialnämnden 22 mars 2022.

Period

Första verksamhetsåret i partnerskapet drevs under perioden 1 april 2022 till och med 31 mars 2023.

Mål och syfte

Syftet med partnerskapet är att det ska bidra till att brottsofferstödet i staden ges på bästa möjliga sätt. Nedan framgår målen med partnerskapet.

- Ge likvärdigt brottsofferstöd i hela kommunen.
- Öka samverkan mellan staden och brottsofferjourerna, för att gemensamt verka för att fler brottsutsatta får information och stöd av god kvalitet.
- Länka till annan part när så är aktuellt, brottsofferjourerna till Stödcentrum om en person är under 21 år, Stödcentrum till brottsofferjourerna om en person är äldre än 21 år.

Parternas uppgifter

Brottsofferjourerna

Brottsofferjouren ska tillgodose målgruppens behov (alla ur

målgruppen oavsett ålder) utifrån stödsökandes önskemål. Medmänskligt stöd ska erbjudas i form av:

- Stödsamtal via telefon och personliga möten, även stödkontakter via e-post, sms och sociala medier.
- Information om rättsprocessen.
- Medföljning vid anmälan, förhör och rättegång.
- Hjälpt att begära ett adekvat målsägandebiträde.
- Information om och hjälp att söka ekonomisk ersättning.
- Hjälpt vid myndighetskontakter.
- Information om och hänvisning till andra aktörer.

Stödcentrum

Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen erbjuder råd och stöd till de unga som drabbats av brott samt tidigt uppmärksamma ungdomar misstänkta för brott. Stödcentrum erbjuder stödjande samtal, rådgivning och praktisk hjälp till dem mellan 10 och 21 år som utsatts för brott eller blivit vittne till brott, till deras anhöriga och vårdnadshavare samt till unga som utnyttjas genom sexuella kontakter mot ersättning. Brottsutsattheten behöver inte vara polisanmäld. Medling vid brott erbjuds dem under 21 år som erkänt delaktighet i brott mot en annan person och till personen som utsatts för brottet. Socialsekreterarna medverkar även vid misstankeförhör på uppdrag av stadens stadsdelsförvaltningar.

Antal hanterade ärenden och kontakter med brottsoffer

Part	Antal hanterade ärenden	Antal direkta kontakter	Antal åtgärder	Antal stödpersoner (boj)	Antal länknings från annan part
Stödcentrum	1650 K:814, M:836	1082 K:758, M:324	3697 K:2072, M:1625	-	17 K:8, M:9
Stockholm – Gotland	675 K:418, M:257	2008 K:1273, M:735	1349 K:839, M:510	14 K:12, M:2	2 Vet ej kön
Södra Stockholm	1386 K:927, M:459	3264 K:2451, M:813	2781 K:2007, M:774	16 K:14, M:2	2 M:2
Västerort	686 K:429, M:266	2000 K:1365, M:635	2022 K:1345, M:677	24 K:19, M:5	1
TOTALT	4397	8354	9849		

Förklaring av tabell

För **stödcentrum** innebär hanterade ärenden att brottsutsatta har kontaktats och erbjudits råd och stöd utifrån brottsutsattheten.

Direktkontakter betyder genomförda besök. Åtgärder betyder att de bokar tid, lämnat, skickat brev, sms-erbjudande och/eller haft telefonkontakt.

För **brottsofferjourerna** innebär hanterade ärenden antal inkomna ärenden till jouren. Direktkontakter betyder genomförda telefonsamtal, fysiska möten, sms-/mail-konversation och medföljning. Åtgärder betyder kontaktförsök utan svar (telefon, sms, mail, brev) samt kontakt med andra aktörer.

Antal länknings från annan part:

Brottsofferjourerna- hur många de har fått från Stödcentrum
Stödcentrum – hur många de har fått från brottsofferjourerna.

Analys av resultat

Brottsofferjourerna har under 2022 haft ett minskat inflöde av ärenden, men under första tertialet 2023 har de haft en ökad ärendeförmedling, både från polisen och från att individen sökt själv. Bedrägerier är den brottstyp som ökat mest.

Brottsofferjourerna har ett större inflöde av kvinnor, cirka 60 %, och har haft så under lång tid. Andelen kvinnor är något högre i brottsofferjouren Södra Stockholm (67 %).

Anledningen till den ökade ärendemängden beror alltså på högre ärendeförmedling från polisen och från enskilda, men också på en ökad kännedom om brottsofferjourerna bland allmänheten. En del av förklaringen till det är troligtvis de lokala synlighets- och informationsinsatser. Det ökade antalet bedrägeriärenden speglar utvecklingen i samhället där bedrägeribrotten också ökar.

Stödcentrum har under 2023 haft ett minskat antal ärenden vilket är konsekvensen av ändrade rutiner vid polismyndigheten. Se mer information i nästa stycke. Skillnaden mellan pojkar och flickor, kopplat till brottstyp, är att pojkar i regel kommer på färre antal besök än flickorna. Det är en majoritet flickor som är utsatta för sexualbrott. Det är vanligt att de som utsatts för dessa brott har behov längre kontakter och fler samtal. De behöver även i större utsträckning länkas vidare. Det är en majoritet pojkar bakom siffrorna för misshandel.

Samverkan med polisen är en viktig del för samtliga parter i partnerskapet, detta för att få till ett likvärdigt brottsofferstöd. Från årsskiftet 2022/23 ändrade polismyndigheten sina rutiner för hanterande av samtycke för barn. Det har inneburit att polismyndigheten, genom den lokala brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten (BOPS), inte har överlämnat information om vilka barn som utsatts för brott om inte samtycke har inhämtats av polismyndigheten. Konsekvensen av detta har varit

en markant minskning av antal barn och unga som har erbjudits stöd från Stödcentrum, i och med att de inte fått kännedom om vilka barn som drabbats. Störst är minskningen av de barn som är under 15 år, då det i dessa fall behöver inhämtas samtycke från både barnet och vårdnadshavarna för att BOPS ska kunna överlämna information till Stödcentrum. Utifrån detta så har Stödcentrum under perioden fått ställa om och rikta arbetet mer lokalt samt ökat den lokala samverkan med polismyndigheten för att få informationen från utredare på respektive lokalpolisområde. Stödcentrum i Stockholms län tillsammans med Länsstyrelsen driver dialog om detta med polismyndigheten.

Utbildningar

- Antal grundutbildningar för brottsofferjourerna volontärer/stödpersoner: 2
Brottsofferjouren Västerort administrerar dessa.
- Antal vidareutbildningar: 20
Sex av vidareutbildningarna har varit öppna för alla brottsofferjourer, och även Stödcentrum har bjudits in.

Informationsinsatser

Brottsofferjourerna

De tre brottsofferjourerna har gemensamt medverkat i Järvaveckan och Stockholm Pride. De har också besökt fyra skolor, sju verksamheter för äldre, föreläst för stadsdelmammor, samhällsvägledare och andra verksamheter på stadsdelsförvaltningarna, medverkat vid lokala evenemang som föreningsmässor, ”Sommar på torget”, trygghetsvandringar, fackeltåg mot våld samt medverkat vid två möten efter sprängdåd.

Stödcentrum

Stödcentrum har under perioden prioriterat att nå ut till fler unga brottsutsatta, vittnen och anhöriga, metodutveckla stödet samt arbeta för förbättrad och snabbare länkning till regionen vid behov. Särskilt prioriterade har varit de unga som inte polisanmält sin brottsutsatthet, unga utsatta för våld i nära relationer samt övergrepp i rättssak.

Syftet med det utåtriktade arbetet har varit att öka kännedomen om att stöd finns att tillgå i Stockholms stad till unga brottsdrabbade samt sprida kunskap om våld och brottsutsatthet bland barn och unga.

Det utåtriktade arbetet har bestått av bland annat informationskampanjer på sociala medier, aktiviteter på stadsdelsövergripande nivå för andra professionella om våld och brottsutsatthet såsom utbildningar och föreläsningar (för till exempel skolläkare, kuratorer och våldspreventionssamordnare).

Utöver dessa aktiviteter har Stödcentrum även genomfört specifikt riktade aktiviteter i enskilda stadsdelsförvaltningar kopplat till händelser eller behov utifrån våld och brottsutsatthet bland barn och unga. De har också deltagit under Järvaveckan samt i Ung kulturfestival i staden.

Brottstyper

Nedan visas de fyra vanligaste brottstyperna i verksamheterna.

Brottstyp	Stockholm-Gotland	Södra Stockholm	Västerort	Stödcentrum
Misshandel	21 %	21 %	21 %	37 %
Bedrägeri	15 %	15 %	11 %	
Olaga hot	11 %	13 %	14 %	11 %
Ofredande	12 %	10 %	11 %	15 %
Sexualbrott				22 %

Ordförklaring brottstyper

Misshandel: Någon önskar att vålla en annan person kroppsskada, smärta eller försätta personen i vanmakt eller liknande tillstånd (text från polisen.se)

Bedrägeri: Kort-, annons-, identitetsbedrägerier och bedrägerier genom social manipulation (romans-, investerings-, och befogenhetsbedrägerier).

2022 rapporterades inga bankrån, ett kontantfritt samhälle har gjort att de kriminella hittat nya vägar – bedrägerier.

Olaga hot: Någon hotar att skada dig, din egendom eller annan som har stor betydelse för dig. (text från polisen.se)

Ofredande: Kränkande handlingar som inte lever upp till kriterierna för misshandel eller olaga hot. Sexuellt ofredande ingår inte.

Sexualbrott (Stödcentrum specificerar): Våldtäkt, sexualbrott, sexuellt ofredande, sex mot ersättning, köp av sexuell handling av barn.

Därutöver har styrgruppen beslutat att ta fram statistik för brottsofferjourerna om särskilda omständigheter gällande gängrelaterade brott samt för våld i nära relation. Totalt har brottsofferjourerna haft 32 ärenden som är gängrelaterade och 275 ärenden som gällt våld i nära relation.

Analys av statistik brottstyper

Statistik över stadens brottsofferjourer liknar den nationella statistiken från brottsofferjourerna och följer samhällsutvecklingen i stort.

I Stockholm stads Program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende av relation 2021-

2025 finns en indikator som är ny för Stödcentrum 2022. Indikatorn mäter antal unga som får stöd och hjälp av Stödcentrum utifrån våld i nära relationer. Under perioden har 18 flickor och 2 pojkar fångats upp. Det finns ingen specifik brottstyp för våld i ungas nära relationer, utan dessa ärenden är rubricerade som annat när de kommer till Stödcentrum. Det innebär att verksamheten måste efterfråga och ställa frågor kring detta i samband med samtalen. Detta har gjorts under perioden för att denna utsatthet ska kunna upptäckas. Med insikt om att det kan vara svårt för de unga själva att veta och förstå, eller framförallt vilja eller våga, berätta att de blir utsatta i sin relation eller av sin partner. Medarbetarna på Stödcentrum har deltagit i olika forum med fokus på denna målgrupp samt samverkat i frågorna med Insamlingsstiftelsen 1000 Möjligheter som enheten ingår ett separat IOP med. Frågan om denna utsatthet ställs till både flickor och pojkar.

Resultat från genomförda brukarundersökningar

Brottsofferjourerna

Mätningen gjordes under perioden september 2022 till och med mars 2023.

Västerort (inklusive kommunerna Solna, Sundbyberg, Ekerö)

Brottsofferjouren i Västerort har ett snitt på 4,2 av 5, cirka 80 personer har svarat på brukarenkäten.

Stockholm Gotland (inklusive kommunerna Sollentuna, Järfälla, Sigtuna, Lidingö, Upplands Väsby, Upplands Bro, Norrtälje)

Brottsofferjouren Stockholm-Gotland har ett snitt på 4,3 av 5, cirka 140 har svarat på brukarenkäten.

Södra Stockholm

Brottsofferjouren Södra Stockholm har ett snitt på 4,3 av 5, cirka 120 har svarat på brukarenkäten.

Stödcentrum

Det är svårt att jämföra svaren med brottsofferjourerna då Stödcentrum ställer andra frågor. Brukarundersökningen görs under en hel månad två gånger per år (mars och oktober). I Stödcentrums brukarundersökning i mars 2023 svarade 98 % att de var nöjda eller mycket nöjda med det stöd de fått.

Inkomna klagomål och synpunkter på verksamheten samt eventuell åtgärd eller handlingsplan

Brottsofferjourerna

Utifrån synpunkterna i brukarenkäten tar brottsofferjourerna till sig att bli ännu tydligare i vilket stöd de erbjuder, gällande frågan om personen fått det stöd hen behövde av brottsofferjouren. Denna fråga fick lägst snitt i svaren. De har också fått kommentarer att

stödsökande önskat exempelvis psykologsamtal och ekonomisk kompensation.

Ett par klagomål rör att det tog lång tid innan stödsökande fick ett första samtal. Förklaringen till det är att viss stödpersonsbrist rådde innan höstens utbildning, men det är nu åtgärdat.

Stödcentrum

Enligt senaste brukarundersökningen framgår att 4 % (en person) ansåg att det var svårt att få kontakt med dem. Verksamheten bevakar frågan och kommer att följa upp eventuella svårigheter att få kontakt med stödcentrum.

Organisation

Under första året har det hållits fyra styrgruppsmöten inklusive ett konstituerande samt fyra samverkansmöten inom partnerskapet. Därutöver har två samverkansforum genomförts på uppdrag av styrgruppen.

Har målen med IOP:t uppnåtts?

- Ge likvärdigt brottsofferstöd i hela kommunen. Uppnått.
- Öka samverkan mellan staden och brottsofferjourerna, för att gemensamt verka för att fler brottsutsatta får information och stöd av god kvalitet. Uppnått.
- Länka till annan part när så är aktuellt, brottsofferjourerna till Stödcentrum om en person är under 21 år, Stödcentrum till brottsofferjourerna om en person är äldre än 21 år. Uppnått.